

سرنوشت مشروطه آینه عبرت مبارزان انقلاب اسلامی در سال ۵۷ شد

۲۳ مرداد ۱۳۹۴ ساعت ۲۲:۳۴

در تاریخ معاصر کشور ما، انقلاب مشروطه را باید منشأ مهم‌ترین تحولات سیاسی - اجتماعی به حساب آورد. بی‌شک حوادث دوران مشروطه و تحولات سیاسی پس از آن نقش مهمی در سرنوشت مردم ایران در سال‌های بعد ایفا نمود که بازخورد این تحولات با گذشت بیش از یکصد سال از آن قیام هنوز کم و بیش در جامعه ما مشهود است.

غلامرضا خارکوهی تاریخنگار انقلاب اسلامی مهم‌ترین دستاورد سیاسی مشروطه در سال‌های بعد این بود که این قیام آینه عبرتی شد برای مبارزان انقلاب اسلامی در سال ۵۷ که نه به رژیم پادشاهی مجال تنفس دادند و نه به سکولارهای غرب زده فرصت میداننداری. نه روحانیت عرصه را برای روشنفکران و لیبرال‌های غرب زده و شرق زده خالی کرد و نه امام خمینی(ره) اجازه داد که کسی سر در دیگ پلوی سفارتخانه‌های روسیه و آمریکا و انگلیس فرو برد.

این پژوهشگر تاریخ گفت: اگرچه به تدریج نفوذ عوامل سر سپرده دربار و برخی روشنفکران غرب و شرق زده که یا سر در سفارت روس، یا سر در سفارت انگلیس داشتند، میدان دار معرکه شدند و مسیر انقلاب را به سمتی که مغایر با اهداف اولیه و دیانت مردم بود کشاندند، بطوری که آیت الله نائینی کتابی که خود در حمایت از مشروطیت نوشته و منتشر کرده بود، پس گرفت و شیخ فضل اله نوری ناچار شد برای اصلاح انقلاب مشروطه، نظریه «مشروطه مشروعه» را مطرح نماید.

خارکوهی تصریح کرد: بعد همان متنفذان منحرف و ضد دین، شیخ فضل اله نوری را به خاطر این نظریه منزوی و خانه نشین کردند. در حالی که نظریه شیخ فضل اله نوری یکی از با ارزشترین میراث پایدار جنبشهای شیعی معاصر به رهبری آن شیخ فرزانه محسوب می شود.

وی افزود: جنبش مشروعه شیخ فضل اله نوری خواهی برخلاف ادعای غیر واقعی مورخین تاریخ معاصر ایران، ناشی از حُب استبداد یا پاسداری از حریم سلطنت و رژیم استبدادی نبود. بلکه تقابل نوعی از اندیشه سیاسی شیعی - اسلامی در برابر رهبران غرب زده ای مثل سیدحسن تقی زاده بود که مشروطه را فرزند روحانی انگلستان می پنداشتند و چشم به کمکهای آن دولت استعماری و ضد اسلامی داشتند و می خواستند دولتی کاملاً سکولار و غرب زده را در ایران حاکم نمایند.

این تاریخنگار ادامه داد: علت العلل اصلی انقلاب مشروطه و ریشه اصلی نارضایتی ها، جور بی حد و اندازه‌های بود که در زمان

پادشاهان قاجار در کشور رواج داشت. بنای پادشاهی قاجار از آغاز بر ستمگری نهاده شده بود. به طوری که ستمکارترین فرد این سلسله، سرسلسله آن یعنی آقا محمد خان قاجار محسوب می‌شد.

وی افزود: با مطالعه تاریخ قاجاریه گاهی انسان به این فکر می‌افتد که گویی زشتی ستم و قبح ظلم از میان رفته بود. علاوه بر بی عدالتی های شاه، حتی ظلم هایی که از ناحیه شاهزادگان و حکام و عمال قاجار در مورد رعیت اعمال می‌شد، چنان دامنہ دار و سخت بود که مطالعه آن موی را بر اندام انسان راست می‌کند. به قول مخبر السلطنه هدایت، ایران را بی سامانی و پریشانی فرا گرفته، روس از یک سو می‌کشید و انگلیس از یک سو، ترکیه هم سری توی سرها می‌آورد. خزانه خالی بود و دولت محتاج پول. به طرق مختلف از رعیت نقد و جنس گرفته می‌شد. شاه مریض و گرفتار به درد خود بود. رجال و دولت مردان هم در فکر منافع خود بودند.

خارکوهی با اشاره به اینکه خواست مرکزی انقلاب مشروطه تأسیس سلطنتی محدود و تعدیل یافته بود، گفت: این خواسته به دلیل ظلم و ستم بیش از حدی بود که کاسه صبر مردم مسلمان را لبریز کرده بود. به طوری که عموم مردم از شاه و دولت مردان او، و حکام ولایات به تنگ آمده بودند. به همین خاطر مهمترین هدف انقلاب مشروطه را باید تحقق نسبی عدالت و خلاصی از سلطه حاکمان ستمگر دانست.

این پژوهشگر تاریخ در پایان خاطرنشان کرد: مردم از ظلم و بی عدالتی و بی کفایتی حاکمان قاجار خسته شده بودند. مردم از دو سو مورد ظلم و تعدی بودند از یک سو توسط حاکمان رسمی دست نشانده پادشاهان قاجار، و از سوی دیگر بوسیله خانهای گردن کلفت محلی که همواره مورد حمایت حاکمان دولتی بودند. مثلاً از دهقانان و کشاورزان - که ۸۰ درصد جمعیت کشور را تشکیل می‌دادند - در سال چهل نوع مالیات اخذ می‌شد و فشار سنگینی بر زندگی و معیشت مردم فقیر به ویژه روستائیان مناطق کویری وارد می‌گردید. مردم از این بی عدالتیها به تنگ بودند و راه چاره را در قیام و اعتراض دیدند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۲۲۷۹۳/سرنوشت-مشروطه-مبارزان-عبرت-آینه-مشروطه-سرنوشت>